

sed ab eadem fortasse ruit in pejus fracta jam, et gravibus morbis affecta ipsius valetudo. Tentatus apoplexi fuerat ante annos aliquot; et ab ejus vitae genere, corporisque constitutione, necnon ab subito stupore, in quem interdum veniebat, sane timebamus, non multum abesse, quin recideret. Cruciabatur etiam podagrae doloribus, et ab redundante pituita, summa pinguedine, crassisque humoribus difficilis admodum respirabat. Cui certe statui valetudinis nihil magis contrarium, quam ea solitudo ab omni hominum auxilio, in qua dormiebat. Non defuerunt, qui semel, et iterum ipsum cohortarentur, ut famulum, aut famulam domi reciperet; sed nescimus, qua mentis tenacitate ductus, obstinaverat animo, nullo uti contubernali, solus omnino domi cubare, atque ipse sibi diu, noctuque ministrare: nec enim ad usus vitae quotidianos aliam habebat opem, nisi quamdam anum insigniter hebetem, quae mane praestabat officia modica, et saepissime patientiam ejus exercebat. Decimo Kalendas Decembres, anno 1790, mane Castrum convenimus, et insuetum animi languorem in ipso animadvertimus. Postridie vero, cum, a quodam Patritio Bononiensi ante triduum invitatus ad prandium, hora solita non compareret; nec semel, et iterum percussis ejus foribus, ulla vox audiretur; nec ullus esset, qui Castrum eo die se vidisse affirmaret; oborta suspicio est, ne quid inopinati mali contigisset. Quare, collatis consiliis, effringi seram decernitur, et inventus est in cu-

bili

bili jacens, Iodicibus ad mentum de more coniectus, ore paululum aperto, clausis oculis, omnino ad somnum compositus; mortuus tamen, et plane jam frigidus. Incertum est, ut quo morbi genere, sic et qua diei, vel noctis hora vitam posuerit; ab summa vero cadaveris frigiditate, atque aliis fundamentis, creditur concubia nocte, nullo prorsus habito mortis indicio, ad aeternitatem transiisse. Numerabat aetatis annos duos, et sexaginta, menses fere decem. Quiescit in Templo Paroeciali, quem Sanctum Joannem in Monte vulgo nuncupant. Immatura sane, atque inopinata morte a nobis abiit; superest tamen solatium, quod religiosis moribus vixerit; quod mortem, vitae magistram, frequens cogitabat; quod sanctam Fidem ubilibet, fervide, ac studiose propugnabat; quod Deum eximie colebat, ejusque misericordiae se se lubens, et summo sensu voluptatis credebatur; quod in omnium hominum ex quovis ordine obsequium praesto erat; quod irasci fere nesciebat; quod longo vitae intervallo nullas inducias otio dedit; quod omnia demum ejus opera in bonum vel publicum, vel patriae, vel privati alicujus referebantur. Pacem precetur Mexicus Augustino Castro, civi sane clarissimo, quo patriae studiosiorem, eidemque multis nominibus utiliorem, fortasse vix unum aliquem genuerit, atque educaverit.

P. III.

○

AP.

APPENDIX.

PETRUS REALES.

Dixeramus in hujus opusculi praefatione; complures Mexici floruisse viros, plane dignos, qui posteritati commendantur; quorum tamen res praeclare gestas vel accuratissime celavit ipsorum temperantia; vel certe ad nos nemo detulit, nisi confusis verbis, quibus minime debet historiae sancta fides acquiescere. Horum primus occurrit Petrus Reales (quem alibi Realesium appellavimus; hic autem, quoniam ut hispane sonat, latine quoque desinit, nihil in eo immutandum censemus) primus, inquam, occurrit Petrus Reales, ab eximia pietate generatim laudatus, et perpetuis, ac primis Magistratibus insignitus: de quo tamen cum pauca dixerimus, quae nosmet fere vidimus; imago viri, qui merito habebatur in Provinciae clarioribus, omnino imperfecta videatur, necesse est. Nono Kalendas Majas, anno 1704 natus in Castellae ulterioris pago, cui nomen est Fons Solis, annoque aetatis duodevicesimo Societati aggregatus, post tirocinii biennium, et politiorum litterarum, philosophiaeque curricula, in Socios Mexicanos transivit. Nec certe mora fuit ulla, quin et omnium benevolentiam ab religio-

sis moribus, et laudem ab iis doctrinis, quas attulerat, mereretur: jam enim ab eo tempore latina poesi excellebat, eaque vel in postremis canis delectabatur. Ad sacros evectus ordines, nec modica laude probatus in re theologica, juvenis adhuc destinatur ad tirocinii Ministerium: et quod vix de paucis audieris, ab eo suscepto Ministerio nullum in longa vitae serie diem habuit, quo non perpetuatus esset in muneribus vel docendi, vel gubernandi. Philosophiam enim tradidit Vallisoleti in Michoacanensibus; et Mexici curriculum absolvit, quod Josephus Avilesius inchoaverat, anno Magisterii secundo vita functus; ubi Reali contigerunt inter alios auditores Campojus, et Abadius, quorum quilibet satis esset, ut insigni gloria Magister coronaretur. Guadalaxarae in Nova Gallecia sacram doctrinam edocuit; atque ibi discipulum nactus est, et singulariter dilexit Antonium Lopezium Portillum, et cui summa cum gloria praefuit theses propugnanti celeberrimas, et pro aetate copiosissimas, cum ille vix adolescens annum Theologiae secundum ageret. Minister fuit creatus, et Tepotzotlani, ut diximus, et Mexici in domo Professorum. Seminaria puerorum administravit et Angelopoli, quod Divi Hieronymi, et Guadalaxarae, quod Divi Joannis nomine appellabatur. Comes ad triennium fuit ab secretis intimis Andree Garciae, summo Provinciae Moderatori; dictus inde tironum Magister, et Rector, ad spatiumque annorum fere decem in munere perpetuatus;

petuatus; ab hoc autem vocatus ad universae Provinciae Praefecturam; renuntiatus post triennium, qui domum Professorum Praepositus gubernaret; ac post alterum ibi exactum, Rector tandem ad numerosius in eadem urbe Divorum Petri, et Pauli Collegium translatus.

Annos fere sex, et triginta in litteraria palestra, Sociorumque regimine cum sustinisset; nihil dubitabatur, producendum esse Realem multos adhuc annos in Magistratibus, ac denuo fortasse in primo Provinciae subsello collocandum: vox enim erat universorum, virum esse strenuum, impigrum, summe navum, atque industrium, et cui fuerant insita quaedam a natura prohibitatis, et maturi iudicii semina: quibus cum accederent religiosissimi mores, mite admodum ingenium, frons omnino gravis, considerata verborum tarditas, atque in omni corporis habitu, agendique dignitate nescio quid dominationi consentaneum; ad regendos homines natus, et ad summa gerenda quaelibet sane idoneus habebatur. In procuranda Collegiorum amplitudine, subditisque paternae charitatis abundantia recreandis, excelsam animi magnitudinem patefecit. Alumnis cum praeeset Guadalaxarae, superiori aedificato conclavi, seminarium amplificavit: quod idem Tepotzotlani fecit, majori tamen opera, et copiosioribus impendiis: nam et octo cubicula mediocris amplitudinis erigi curavit pro nimis anguste habitantibus junioribus, qui post tirocinium latinis litteris dabant operam; et totidem fere pro Sociis

ois peregrinis commode excipiendis; et congruentem pro Collegii bibliotheca locum; et alium amoenissimi prospectus, atque ita spatiosum, ut recreationis tempore separatim, ut moris erat, tirones, et qui Musis vacabant, congregarentur. Totis etiam conatibus appulit animum ad Templi nitorem, et elegantiam: aras quatuor exaedificavit, ac magnificentissime perpolivit; et quo die binae primum, et quo postmodum alterae dedicatae sunt, magnum Sociorum numerum appellavit, qui solemnitatem adaugerent; et primi nominis oratores, qui religiosas caerimoniam e suggestu explicarent. Pro sacris vestibus et albo, et rubeo colore, sericis omnibus ex aureo, vel argenteo textili; et pro alia templi suppellectili, magnam pecuniae summam erogavit. Domesticum etiam tirocinii sacrarium sumptuose ornavit, et ad elegantem munditiem semper compositum esse voluit. Ad supremam Provinciae Praefecturam vocatus, e vestigio advertit animum, et sedula diligentia conatus est, ut Mexicani Divorum Petri, et Pauli Collegii, verustate jam collabentis, et multis locis omnino fatiscantis, aedificatio institueretur. Quod sane magnificum, atque oppido sumptuosum opus constanti alacritate fovit; ejusque auctoritas magni fuit, ut, nihil corrogatis pecuniis, aureorum plura millia sponte repraesentarentur in operis impendium ab opulentorum civium beneficentia. Et nihil interrupta fere ad septem annos accuratione, jam tandem eo fabrica con-

surrexerat, ipso Reale Collegii ejusdem Moderatore; ut ingenti Sociorum juvenum bono magna pars habitari posse post annum crederetur.

Tantam hominis industriam perpetua comes mansuetudo in Magistratibus cumulavit; sed quae domesticam disciplinam nulla ex parte negligeret: quamdam enim a natura prorsus inditam habuit rationem, sibi auctoritatem conciliandi, pubem suae curae creditam potestate continendi, emeritos exemplo, et gravitate cohortandi, omnesque humanissima, et benevola charitate sibi conjungendi, atque ad sui nutus obsequium suavissime compellendi. Neminem penitus audires, qui unquam conquereretur, non ad eum sibi facilem patuisse aditum, quoties aut consilium dubius, aut solatium affictus, ab ipso postulare voluisset. In objurgandis erratis, quibus minime indulgebat, cujuslibet aetatis, aut conditionis esses; ea prudentia ut plurimum se gerebat, ut non tam judicem timeres, quam Patrem amantissimum observares. Et interdum audiebatur errantibus obstrepere, si causae leviores essent; si vero graviores, quasi per spinas incederet, summa lentitudine ad rem investigandam, et irrogandam poenam veniebat. Quod si erratum talis esset naturae, ut, nulla disciplinae jactura, posset clanculum puniri; ad se appellatum eum, qui deliquerat, convenientibus verbis objurgabat, poena debita multabat, emendatum dimittebat, ac de crimine deinceps altissimum erat silentium. Provinciam

administranti Reali nihil accidere poterat acerbius, quam si ageretur de Socio quovis exauctorando: quod ut impediret, nulla non adhibebat lenitatis remedia, quaecunque illa essent, dummodo dignitatem suam non dedecere arbitraretur; nec, nisi summo in luctu, ac pene illacrimans, postremae sententiae subscribebat. In rebus agendis erat actuosus, et solers, in considerando prudenter cautus, in decernendo timidus quidem, sed in consilio semel suscepto constanter firmus, in extollendo merito partibus non favens, in suum cuique tribuendo religiose justus; nec unquam sciens, et lubens aberrasse ab aequitatis legibus credebatur. Abadium, suum olim auditorem, quatuor et triginta natum annos designavit ad unum ex primis in Provincia Magisteris, nihil omnino veritus, ne forte obtrektor aliquis id tribueret peculiari dilectioni, qua prosequeretur discipulum. Nihil invidiam metuit, quoniam obfirmate crediderat, id praemium esse designati merito debitum; quanquam Abadius ipse, timens insolitum pro aetate honorem, obstinatissime precatus est, ac tandem obtinuit, ut a munere solveretur.

Tironum Magister eo potissimum consilia sua collineabat, ut adolescentes, quos erudiebat, castum Dei timorem, et suimet corporis odium cum primis religiosae vitae elementis haurirent. Nemo facile credat, quantam assiduitatem adhibuerit, et quantos conatus exeruerit, ut quamrectissime ad suum captum praesert tironum institutioni. Omnino liquidum erat, nihil

nihil virum illum diligentissimum ex animo loqui, nihil fere inter dormiendum volvere, nisi quod ejus pubis esset, cujus mores, et vitam informabat. Nunquam ab ejus mente deciderunt verba illa, quae in Magistri Novitiorum praescriptionibus prima erant: *Rem esse magni momenti sibi commissam intelligat; quandoquidem ex prima Novitiorum institutione pendet majori ex parte eorumdem profectus, et spes nostrae Societatis in Domino.* Quae sane verba tum secum ipse non interrupte meditabatur; tum saepius apud alios memorabat; tum eadem, quo toto tempore in Magisterio duravit, fuerunt ipsi sacrarum orationum argumentum, quas bis per hebdomadam in domestico sacello ad tirones dicebat. Nullam vel diei, vel noctis horam exceperat, quae se convenire volentibus aditus non pateret: eos vero praecipue, qui recens ad Socios cooptati fuerant, et qui puerilibus assueti nugis, ad gravissimi theatri conspectum moerore opprimebantur; hos, inquam, vel ipse inopinato visitabat, vel ad se vocabat, vel ultro accedentes humanissimus excipiebat, blandissimis verbis recreabat, interdum, se se illis instar Patris, et Matris esse, ajebat; nec ulli parcebat industriae, ut in eis religiosam laetitiam, et sui fiduciam excitaret. Ut domesticam disciplinam sartam tectam tueretur, ipse praecipue exemplo, ut mox videbimus; nec ab robusta juvenum constitutione devexam suam aetatem vinci patiebatur. Ita quidem Moderatorem suum tirones mirifice colebant, atque observabant, eique benevolentiam

tiam benevolentia repensabant. Nihilo tamen secius in eo munere, si unquam alias, visus est Reales non omnes gubernationis numeros attigisse: vir enim, natura certe humanissimus, et ingenti virtutum cumulo religiosissimus, conscientiae vero scrupulis nimium quantum exagitatatus, et secum ipso severus admodum, tirones suos ad incredibilem corporis macerationem cogebat; unde plures ab illis exordiis infirma erant valetudine, postmodum vero non sufficiebant sudoribus, ad quos ex instituta vitae ratione tenerentur. Eisdem animi compulsus anxietatibus, in minutissima quaedam intendebat, eaque summo cum ardore inculcabat, quae profecto videbantur non omnino congruere vitae generi, cui destinari debebant, cum in Solem, et pulverem tirones illi prodirent. Ab summa etiam in suos omnes benevolentia, conabatur totis viribus, ne quis tironum castra Societatis desereret; quorum plures post biennii sacramentum, quia facti non erant ad eam disciplinam, majori cum dedecore ab Sociorum albo expuncti sunt. Et certe gloriabatur, neminem eorum, Rectore se, defecisse, quos Novitiorum Magister in tirocinio suscepisset. Juniores etiam, qui litteris in eodem Collegio dabant operam; ad eandem, ac si primo probarentur, consuetudinem silendi, et macerationibus, atque inedia vexandi corporis cogebantur; nec fere a tironibus differebant, nisi quod eis non esset ab litteris interdictum. Ac ne cui dubium suboriatur, hac severitate se gessisse in eo Collegio

gio Realem, quoniam judicavit, instantibus conscientiae scrupulis, ita gubernandos tirones, atque a tirocinio recentes; quotquot Mexicani eramus, ipsum vidimus omnino alium, et suavitate singularem in aliis Praefecturis. Ea nimirum est humanae mentis imbecillitas, ut, quid in omnibus optimum factu sit, mortalis fere nemo pervideat. Nos autem in haec idcirco venimus, tum quia ex Tullii sententia fides historiae non minus a nobis exigit, ut nihil falsi audeamus, quam ut nihil veri non audeamus; tum quia videri nolumus, hunc virum, alias clarissimum, adducere in exemplar tirones informantibus, ut certe adducendum credimus aliis Magistratibus.

Maxime vero vitam ejus quotidianam imitationi proponendam censemus viris omnibus, qui ad altissimam perfectionem contendunt. In sacrarum meditationum studio summus erat Reales; adeo quidem ut nihil unquam decerneret, nisi prius ab hoc divino fonte lumen, et consilium hausisset. Novitiorum Magister, mane conveniebat primus omnium in domesticum sacellum; ubi genibus innixus durabat, donec ipsum alio vocarent occupationes pro munere. Tironum secutus disciplinam, bis in anno se se exercebat sacrarum commentationum hebdomada: quo quidem tempore, tametsi aetate jam defessus, ac rigidissimae vitae severitate consumptus, totas tamen quatuor horas meditationi destinatas, genua flexus in sacrario permanebat; nec unquam visus est aut sedere, aut stare,

stare, aut ullo nutu delassatam naturam significare. Per eos etiam dies cum ab lectulo surrexisset, cubiculum suum non repetebat, nisi mane raptim jentaculo reficiendus, et post prandium brevissima meridiatione recreandus. Quidquid igitur ab horis meditationum supererat, sacris dabat lectionibus in alio cubiculo, quod erat e regione sacello domestico; ubi et propior esset Eucharistico Numini, quod assiduus adorabat; et paratior in tironum solatium, qui diebus illis vacationis ab omni humana cogitatione, conscientiae dubiis abundantius torquebantur. Eadem corporis positura quotidie noctu, et ante prandium minutissimae inquisitioni vacabat in sua praesentis diei facta, et dicta, et cogitata; noctu quidem semper in sacello cum tironibus, interdum etiam ante prandium. Totum praeterea diem virum hunc diceres meditari; cum et colloquia vix admitteret, nisi de rebus Divinis; et semper esset, quidquid ageret, cogitatione in Deum intenta; et sive in cubiculo, sive per deambulacra frequentissime audiretur in Deum mittere ferventia verba, et purissimum amorem; et salutarem mortis commentationem ita repeteret animo, ut semper viveret, quasi continuo mortalitatem depositurus. Profecto nunquam cubitum ibat, quin serio in memoriam revocaret, se sibi diem crastinum polliceri non posse: quare saepius, jamjam lectulum ingressurus, tironi suo contubernali (nam ante plures annos terrore quodam occupatus, in cubiculo solus dormire

non

non poterat) commendabat quaedam, Collegii Ministro aperienda, si nocte illa se mori fortasse contingeret. Subcisivas horas, quas habebat vacuas ab operosissimo negotio tirones audiendi, solus in cubuli silentio quamlibentissime consumebat: in eis autem, ut nunquam excogitare cessabat, quod utilius esse posset ad juvenum suorum institutionem; in eis, inquam, horis plura Drusbickii scripta, quae mire accendunt animos, et ad religiosos mores apprime informant, ab latino sermone in hispanum convertit; et sic translata praebebat tironibus legenda, et exscribenda. Summa religione ad aram quotidie faciebat; quod ne omitterent sibi subditi Sacerdotes, intentissime invigilabat, multus inculcans, hunc esse fontem copiosissimum, unde miseri mortales omnia bona derivamus. Motus animi subegit, ne incompositi erumperent: ac certe in tot annorum Magistratibus, in quibus innumerae sunt occasiones a mansuetudine decedendi, raro admodum Realem subiratum audieris. Intelleximus a quodam nostro familiari, se testem fuisse, cum ad illum Provinciae Antistitem subditus quidam ira immodica locutus est; Reales vero mansuetissime obmutuit. Carnem domuit crudelissimus flagello, et ciliciis, nec in eo genere voluit unquam aetatis vacationem. Christiane demissus, alte silebat, quaecumque possent in sui honorem recidere; quin imo ab sua modesta temperantia pauci sciebant, doctrina morum magnopere ipsum excellere: cujus eximiae modestiae,

stiae, vilissimaeque de se opinionis documentum nobis fuit, cum designatus ad supremam Provinciae Praefecturam, haec in tironum frequentia pronuntiavit: *Sane vereor, irasci velle Deum Sociis Mexicanis, quibus hominem tot nominibus indignum praefecerit.* Inopiae religiosae cultor acerrimus, facili negotio se se spoliabat iis, quae sui usus erant; nec uni prae alia supellectili visus est unquam corde adhaerescere; nec res erat in humanis ulla, cujus desiderio caperetur. Castimoniae nitorem constantissimus asservavit; nec aut linguam solvebat incautus, aut oculos temere vagari patiebatur; ne forte imprudentes venirent, ubi posset flos ille periclitari. Quas egregias virtutes cum affabilis urbanitas in quotidiana vitae consuetudine cumlaret; tum apud externos, tum apud domesticos habebatur in charissimis, et ubicunque commoraretur, in praecipua fuit veneratione, ac summi viri opinione.

Inchoabat Mexici secundum Magistratus annum in Divorum Petri, et Pauli Collegio; cum Societati Mexicanae indictum est, ab eis regionibus abire. Josephus Galvezius, Legatus ab Rege in Novohispanis, qui Sociis ejus Collegii sententiam discessus denuntiavit; ut munere cum Reale familiariter egit, ipsum magnificere commonstravit, ac multis benevolentiae significationibus abeuntem prosecutus est. Prima Realis cura tum in itinere, tum in Veraecrucis portu, dum navigandi expectabatur opportunitas; prima, inquam, ejus fuit cura,

ut

ut quidquid esset de praesentis calamitatis tempore, Mexicana pubes ab religiosis moribus, et disciplina domestica non deficeret. Ac profecto Veracruce, quoad res perturbatae patiebantur, distributionem temporis ab suis observandam instituit, quae non modici fuit exempli militibus, qui domum illam custodiebant. Sed decreverat, qui mundum administrat ad arbitrium Deus, hanc tantummodo calicis partem Realem degustare: post mensem enim, et paucos dies, ab animi aegritudine vitiatis corporis humoribus, vehementissimo primum capitis dolore correptus est; inde vero cum valida febris accederet, continuo Medicus indixit, supremis religionibus aegrum muniri. Quem terribilem nuntium tranquillissimo vultu Reales inaudit; interrogatus autem, quem vellet Sacerdotem ad se vocari, ut postremo tergeret animum in sacra poenitentia? in haec memorabilia respondit: *A Dei misericordia est, quod nihil omnino me terreat, nec ullius culpa sim conscius.* Ad haec sane obstupescunt, qui Realem non noverunt; nos autem, qui emendatissimos ejus mores ad longam aetatem vidimus oculati testes, nihil certe miramur, nullum invenisse crimen, quo moriturus expiaretur: quanquam suavissimam Dei providentiam veneremur, quod homo innumeris conscientiae fluctibus irrequietus toto fere vitae tempore, ad summam animi serenitatem compositus venientem mortem conspexerit. Decimo tandem Kalendas septembres, anno 1767, aetatis ejus currente quarto, et sexagesi-

gesimo, quo die celebrantur Divi Philippi Benitii solemnia, cujus religio singulariter ipsum movebat, in Sociorum moerore fatalem horam nactus est, elatusque in templo urbis paroeciali. Post annum tertium, et vicesimum grati laudant, et mirantur Petrum Realem Mexicani; nec, dum unus aliquis eorum supererit, virtutes ejus, et singularia merita silebuntur.

[Faint bleed-through text from the reverse side of the page, including the word 'JOSEPH' visible at the bottom.]

JOSEPHUS ZEPEDA.

Virum a puero maturrimi judicii, nobilis dignitatis, et nativae prudentiae; quas postea dotes eximia doctrina, religiosa probitas, et oppido affabilis consuetudo cumularunt: hunc, inquam, virum praeterire non licet in claris Mexicanis; quanquam toto ejus vitae cursu, si mores externos consideres, unus ex multis esse videretur. Talem fuisse, raptim demonstrabimus, Josephum Zepedam, septimo Kalendas Novembres, anno 1720. Guatimalae natum; quae fuit urbs amoenissima, virorum omni laude perillustrium patria, in vallis planitie posita, quam vallem miro naturae artificio montes fere undique circumsepiunt. Illa quidem a perpetuo vere, saluberrimo coelo, ingenti soli ubertate, suavissimis, ac diversissimis pomis, aquarum ex montibus derivatarum multitudine, rerum denique omnium, et nullius non generis deliciarum copia, fuerat in Americae Mexicanae jucundissimis oppidis existimata. Sed fuisse diximus urbem; non esse; quoniam ea Guatimala, quam habuit Zepeda patriam, ab ignivomo in vicinia monte, ut ab *Aethna* suo *Catana*, et ab suo *Vesuvio* *Neapolis*, cum crebris affligeretur terrae succussibus; atque annis hujus saeculi 17., et 51. calamitatem ultimam pertinuisset; septua-